

एतदेवाह आत्मानमिति नष्टात्जातमिति शेषः ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ इति द्रोणपर्वणि टीकायां चतुष्पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५४ ॥ ॥ ५९ ॥

आत्मानं वै प्राणिनो ग्रन्थिं सर्वे नैतान्मृत्युर्दण्डपाणिर्हिनस्ति ॥ तस्मान्मृतान्मृतानुशोचंति धीरा मृत्युं ज्ञात्वा निश्चयं ब्रह्म स्पृष्टुं ॥ इत्थं स्पृष्ट्विदं वक्त्रां विदित्वा पुत्रान्नष्टाच्छोकमाशुत्यजस्व ॥ ५० ॥ द्वैपायन उवाच ॥ एतच्छ्रुत्वा रथं वद्वाक्यं नारदे न प्रकाशितं ॥ उवाचाकं पनो राजा सखायं नारदं तथा ॥ ५१ ॥ व्यपेतशोकः प्रीतोस्मि भगवन् नृपि सत्तम ॥ श्रुत्वेति हासं त्वत्तत्सु कृतार्थं स्मयमभिवादये ॥ ५२ ॥ तथोक्तो नारदस्तेन राजा क्रषिवरोत्तमः ॥ जगाम नन्दं शीघ्रं देवर्षिरमितात्मवान् ॥ ५३ ॥ पुण्यं यशस्यं स्वर्ग्यं च धन्यमायुष्यमेव च ॥ अस्येति हासस्य सदाश्रवणं श्रावणं तथा ॥ ५४ ॥ एतदर्थं पदं श्रुत्वा तदाराजा युधिष्ठिरः ॥ क्षत्रधर्मं च विज्ञाय शूराणां च परांगतिं ॥ ५५ ॥ संप्राप्तोऽसौ महावीर्यः स्वर्गलोकं महारथः ॥ अभिमन्युः पराह्णत्वा प्रमुखे सर्वधन्विनां ॥ ५६ ॥ युध्यमानो महर्ष्या सोऽहतः सोऽभिमुखोरणे ॥ असिना गदया शक्त्या धनुषा च महारथः ॥ ५७ ॥ विरजाः सोमसूनुः सपुनस्तत्र प्रलीयते ॥ तस्मात्परां धृतिं कृत्वा भ्रातृभिः सह पाण्डव ॥ अप्रमत्तः सुसन्नद्धः शीघ्रं योद्धुमुपाक्रम ॥ ५८ ॥ इति श्रीमहाभारते द्रोणपर्वणि अभिमन्युवधपर्वणि मृत्युप्रजापतिसंवादे चतुष्पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५४ ॥ ॥ ५९ ॥ संजय उवाच ॥ श्रुत्वा मृत्युसमुत्पत्तिकर्मण्यनुपमानि च ॥ धर्मराजः पुनर्वाक्यं प्रसाधेन मथाब्रवीत् ॥ १ ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ शक्रप्रतिमविक्रमाः ॥ स्थाने राजर्षयो ब्रह्मन् न घाः सत्यवादिनः ॥ २ ॥ भूय एव तु मां तथैव चोभिरभिबृंहय ॥ राजर्षीणां पुराणानां समाश्रया स यकर्मभिः ॥ ३ ॥ किं यंत्यो दक्षिणादत्ताः कैश्च दत्ता महात्मभिः ॥ राजर्षिभिः पुण्यकृद्भिस्तद्भवान्मब्रवीतु मे ॥ ४ ॥ व्यास उवाच ॥ शैब्यस्य नृपतेः पुत्रः सृजयोनमनामतः ॥ सखायौ तस्य चैव भौ क्रषीपर्वतनारदौ ॥ ५ ॥ तौ कदाचिद्बृंहंतस्य प्रविष्टौ तद्दिदृक्षया ॥ विधिवच्चाचि तौ तेन प्रीतौ तत्रोषतुः सुखं ॥ ६ ॥ तं कदाचित्सुखासीनताभ्यां सह शुचिस्मिता ॥ दुहिताभ्यागमत्कन्यां सृजयं वर्णिनी ॥ ७ ॥

श्रुत्वेति ॥ १ ॥ ननु मृत्योः स्वाभाविकत्वेऽपि गुणवत्पुरुषविद्योगो दुःखे दुःखयत्येवेत्याशंक्य दुःखे दुःखाधिकान् पश्येत्तेन शोकोपनीयत इत्युक्तेः शोकापनोदार्थं अतीवान् गुणवत्तरान् पृच्छति गुरव इति सति शोभने स्थाने सत्यलोकादौ पुण्यकर्मणो गुरवो वसंतीति शेषः अवादिनः मौनिनः ॥ २ ॥ गुणवत्तरत्वं बुभुक्षुस्तयातेषां कर्मणि पृच्छति भूय इति ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥